

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Iustitia Et Iure ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

4 Quænam promissiones sint irritæ lute posituo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](#)

pollicit. seu est nuda promissio, nondum secura acceptatione. vnde omnis pollicitatio est promissio, non contra.

Pactum. *Pactum est duorum consensus atque conuentio.* d. L. 3. 7. eodem, vnde ad rationem pacti requiriatur consensus duorum: ad rationem pollicitationis, solùm vnius. Transit autem pollicitatio in pactum, quando is, cui facta est, eam acceptat.

Stipulatio. *Stipulatio autem est contractus verborum, vel formula contrahendi, quae fit praecedente interrogacione creditoris, & secura responsione debitoris. vt suprà cap. 17. dubit. 2. explicatum est. vide Gomezium tom. 2. cap. 9. num. 1. 2. 3. & Silucstrum v. Pollicitatio.*

D U B I T A T I O III.

Vtrum promissio ob turpem causam, seu propter opus malum (v. g. ob fornicationem, homicidium) obliget.

17 Ante opus præstium, non obligat. **R**espondeo & Dico Primo, Promissio, omni que pactio ante patrationem operis prauia, cuius causa ipsa est facta, est inualida, & ultra citroque nullius roboris. Ratio est, quia nemo potest obligari ad peccatum; hoc enim contradicitionem implicat: vnde promissor operis non tenetur; quare nec promissor pecuniae, opere nondum præstio, tenetur, cum eius promissio respectiva fuerit, ut pote solo intuit illius operis facta: imo tenetur illam reuocare, tamquam iniquam, & ad malum directe allicentem.

18 Opere patrato obligas. Dico Secundo, Patrato opere malo, verius est promissorem obligari soluere promissum, colligitur ex Couarrad reg. Peccatum. p. 2. §. 2. nu. 1. Caietan. q. 32. art. 7. Medina C. de restitutione, q. 28. eti si enim hic purer solutum debere restituiri, eo quod opus turpe sit inuendibile; tamen dicit promissum debere solui, vt fidem suam promissor liberet. Verum, non tantum ex virtute fidei, vt vult Medina, sed etiam ex iustitia videtur teneri. Probatur, quia non fuit promissio gratuita, sed onerosa, nempe locatio & conductio operarum, vel contractus innominatus, Do vt facias (vt si promittas annulum vel catenam pro maleficio:) ergo si opera iudicio humano tanti valeat, quanti res promissa, vbi præstia fuerit, nascetur obligatio iustitia in promissore, quando enim altera pars impletuit contractum, tenetur altera lege iustitia. Quod autem in huiusmodi contractu possit esse æqualitas, patet; quia in opere præstio non solum est malitia consideranda, sed etiam labor, periculum, detrimentum fortunarum, & similia, quæ executor sua causa subiicit. Item fidelitas, quantum præstii, & voluntas aut utilitas, quæ ubi inde provenit: atqui haec apud homines digna pretio estimantur, vt recte docet Caietanus. Nec refert, quod malitia illis sit connexa, quia possunt haec seorsim à malitia operis considerari: sicut in bonis opribus labor, periculum, damnum, possunt considerari per se, & præcisa ab operis sanctitate, ita vt non committatur simonia; vt si quis pacifcatur dari sacerdoti 100. aureos, vt in loco, vbi est periculum capitii, semel faciat Sacrum, hic periculum abstrahitur ab operis sanctitate, & pretio estimatur absque simonia culpa: ergo simili-

19 Quæ in opere astimentur pretio. **S**uppono, Iure naturæ irritas esse omnes promissiones, quorum impletio est illicita: quia nemo potest obligari ad peccatum. Iure autem positivo probabile est esse irritas, Primo, Omnes eas promissiones, quæ factæ sunt ob turpem causam, quæ legibus puniuntur, etiam si carum impletio illicita non sit; quamvis contrarium verius videatur, vt iam dictum est.

Secondo, Irritæ sunt omnes promissiones, quæ præbent occasionem peccandi: vt si promittas alicui, quod non tenebitur in posterum de dolo, de vi, de iniuria, de furto, vt patet L. 27. §. 4. de pactis. si tamen post iniuriam commissam, libere eam condones, valet condonatio. non enim leges impediunt condonationem; sed volunt, ne ex vi promissionis aut pacti præcedentis, teneatis condonare.

Tertiò, Irritæ sunt quæ admittunt libertatem disponendi de rebus suis: vt si promittas alicui quod illum institues heredem, quod non reuocabis testamentum, quod dabis tantum, v. g. 100. si non instituas heredem. Haec omnia comprehenduntur L. Pacta, 6. C. de pactis, vbi sic dicitur:

Pacta,

ter in malis poterit periculum abstractum pretio astimari absque malitia.

Hinc sequitur, Mercedem opere præstito accipi & exigi posse, quia debetur Iure naturali: & eam accipiendo non obstringit se ad aliquid quod sit peccatum, nec approbat facinus commissum. potest enim illud detestari quæ peccatum, & dolere se fecisse: tamen quia factum est, potest persequi commodum & Ius, quod ex eo obuenit. Seclus si accipiat mercedem ante opus: quia non potest accipere nisi obligando se & promittendo tacite operis executionem. qui enim accipi patet mercedem ante opus, confirmat se in contraetu, & spondet opus, vt ex parte sua contractum impletat. cumque anteā solūm esset promissio conditionata, seu respectiva, *Si solues mercedem;* iam si abſoluta, quia impletur conditio sub qua promiserat opus.

Aduerte tamen, probabile esse, eum, qui aliquid promisit pro opere malo, quod legibus puniatur, vt pro homicidio, adulterio, furto, & similibus; non teneri ad implendum promissum, etiam opere secuto: quia est communis sententia Doctorum vtriusque Iuris, vt docet Couarruias suprà n. 6. Et confirmatur ex L. Si plagi, 123. 7. de bili. verborum obligationibus. vbi dicitur: *Si plagi (alij legunt, flagiti) faciendi, factive causa, concepta sit stipulatio, ab initio non valet.* & L. Generaliter. 26. 7. eodem: *Generaliter nonimus, turpes stipulationes esse nullius momenti.* quibus locis lex reddit irritas tales conuentiones. Quamvis responderi possit, leges illas & similes ita accipendas esse, vt significant non valere tales stipulations ante factum, neque etiam post factum dari ius petendi promissum in foro externo: non autem earum mentem esse, tollere obligationem naturalem, quæ ex huiusmodi promotionibus oneris oriuntur. vide suprà cap. 14. dub. 8.

D U B I T A T I O IV.

Quænam promissiones sunt irritæ Iure positivo.

22

Suppono, Iure naturæ irritas esse omnes promissiones, quorum impletio est illicita: quia nemo potest obligari ad peccatum. Iure autem positivo probabile est esse irritas, Primo, Omnes eas promissiones, quæ factæ sunt ob turpem causam, quæ legibus puniuntur, etiam si carum impletio illicita non sit; quamvis contrarium verius videatur, vt iam dictum est.

23

Secondo, Irritæ sunt omnes promissiones, quæ præbent occasionem peccandi: vt si promittas alicui, quod non tenebitur in posterum de dolo, de vi, de iniuria, de furto, vt patet L. 27. §. 4. de pactis. si tamen post iniuriam commissam, libere eam condones, valet condonatio. non enim leges impediunt condonationem; sed volunt, ne ex vi promissionis aut pacti præcedentis, teneatis condonare.

24

Tertiò, Irritæ sunt quæ admittunt libertatem disponendi de rebus suis: vt si promittas alicui quod illum institues heredem, quod non reuocabis testamentum, quod dabis tantum, v. g. 100. si non instituas heredem. Haec omnia comprehenduntur L. Pacta, 6. C. de pactis, vbi sic dicitur:

Pacta,

Pacta, que contra leges constitutionesque, vel contra bonos mores fiunt, nullam vim habere, indubitate Iuris est. Idem colligitur ex L. Stipulatio hoc modo. 6.1. n. de verb. oblig. Contra leges ea dicuntur fieri, in quibus promittitur aliquid quod leges prohibent, ut homicidium, furtum. Contra bonos mores fiunt, per quae datur occasio iniquè agendi, ut in exemplis in. 13. vel impeditur illi mores, quos expedit esse in Rep. benè instituta. vide Siluest. v. Paetum. n. 8. & 11. & Molinam disp. 27.1.

25 Aduerte tamen, eti promissiones & pacta que dicuntur esse contra bonos mores, sint per se irrita, tamen si accessit iuramentum, esse seruanda; vt docet Siluest. v. Paetum. n. 11. Omne enim iuramentum seruandum est, nisi sit de re illicita, vel contra leges, vel alia ratione contra bonum publicum, vt supra cap. 17. dub. 7. n. 54. ostensum est.

Nec obstat, quod haec pacta dicantur esse contra bonos mores, iuramentum autem contra bonos mores præstatum non sit obligatorium, vt habetur c. Non est obligat. 58. de regulis Iuris, in 6. quia vt Silvester ait, non sunt contra bonos mores

26 naturales, (de quibus intelligenda est ista regula) sed ciuilis; id est, non sunt contra virtutem, ita vt res promissa sit peccatum, sed possunt incommode moribus, quos expedit esse in Republica. Hoc modo pactum, quod filia, dum nuptui traditur, cum patre init, vt dote contenta, nullum ad bona paterna regressum habeat, est contra bonos mores, & irritum Iure ciuili; tamen iuramento confirmatur, vt constat cap. Quamuis paetum. de pactis, in 6. & promissio usuriarum est contra bonos mores; quia occasionem præbet exigendi usuriarum; tamen impleri debet, si iuramentum accedat, cap. Debitorum. de iureiurando. Poteſt tamen in huiusmodi pactis per dispensatio iuramentum ab Episcopo, si in illis aliqua iniuria intercessit, & tunc promissionem non seruati. vt supra cap. 17. dubit. 7. dictum est.

D V B I T A T I O V.

Vtrum promissio, vel donatio interna obliget nos homini.

28 Non obligat nos homini. R Eſpondeo & Dico Primò, Eſti promissio vel donatio purè interna, facta Deo, obliget nos Deo cordium inspectori non tamen facta homini, obligat homini, eſt communis sententia DD.

29 Sed difficultas eſt, Vtrum id proueniat ex solo Iure positivo, an ex Iure naturali. Quidam putant id prouenire ex solo Iure positivo, consistendo enim intra limites Iuris naturalis, talem actum inducere veram obligationem. Ita Ledesma in 4. p. 2. q. 18. a. 1. dub. 13. & inclinat Sotus lib. 7. q. 1. art. 2. Molina disp. 266. Probari potest Primò, Quia promissio interna addit aliquid supra nudum propositum, ergo magis obligat. Secundò, Actu interno, quo quis non vult amplius rem habere in bonis suis, potest amitti posſeffio & dominium: ergo etiam causari obligatio erga alterum. Tertiò, Tota vis obligandi promissionis & donationis eſt à voluntate interna: ergo haec ſufficiens eſt ad obligandum, confirmatur, quia expressio exterior non eſt necessaria, niſi vt poſſit cognosci & acceptari ab altero: atqui haec acceptatio Iure natura non eſt necessaria. Hęc ſententia eſt probabilis.

Eſt probabilitas.

Dico Secundò, Probabilis tamen videtur, promissionem donationemque internam Iure natura eſt insufficientem & inqualidam ad obligandum. colligitur ex D. Thoma q. 88. art. 1. vbi dicit, promissionem vnius hominis non poſſe alteri fieri niſi per signa externa, Deo autem poſſe fieri per interna cogitationem. Idem tenent paſſim Thomistæ, ratio eſt, quia promissio & donatione ſunt signa quædam practica, efficientia id ipsum quod significant, qui enim dicit, Promitto tibi, Do tibi, non ſolum ſignificat internam cogitationem & effectum dandi; ſed etiam ipſum actum donationis & promissionis, qui in hiſce verbis ſub tali intentione prolatis, formaliter conſiftit, & effectum eius, ſcilicet obligationem, quæ naſcitur in promittente, & ius, quod naſcitur in promiffario. Quare cū actus interni non ſint idonea signa ad alteri ſignificantium, non ſunt etiam instrumenta ad ſe alteri obligandum: nam hec aptitudō fundatur in ſignificatione ad alterum. Si tamen alter poſſet cognoscere internas cogitationes, ſicut poſſunt Angeli, quando ad eos diriguntur; tunc per actum internum optimè poſſet donatio & promissio fieri. Accedit, quod talis promissio non ſit acceptata, quod tamen neceſſarium eſt ad obligationem, vt statim dicetur. ſub hac enim tacita conditione fieri conſeretur.

Ad primum Respondeo, Interna promissio ad dit ſupra propositum aliquam inchoationem promissionis, quæ tamen adhuc eſt insufficientis ad cauſandam obligationem.

Ad secundum, Eſti poſſeffio & dominium poſſint amitti actu interno, vt cū res habetur pro derelicto; non tamen transferri in alterum: ad hoc enim plura requiruntur. facilius enim eſt aliiquid definire, quām incipere eſt, aut in altero produci. vnde nec ius alteri dari per internam promissionem poſteſt.

Ad tertium, Eſti tota vis obligandi ſit à voluntate, tamen voluntas non poſteſt eam immediatè in homine cauſare abſque actu extero, tamquam instrumento; alioquin hoc ipſo quo interius vellem, alter haberet tu in omnia bona mea, nec poſſem ea alteri date vel retinere. hinc fit, vt etiam iurisdictio ſine actu extero dari nequeat, vt communiter Theologii docent. Ad confirmationem. Non tantum idē requirunt externa signa, vt alteri ſignificetur voluntas donandi, ſed etiam vt ipsa donatio & promissio per illa fiat, vt dictum eſt.

D V B I T A T I O VI.

Vtrum promissio vel donatio externa obliget ante acceptationem, & quomodo acceptanda dum fit absentia.

R Eſpondeo & Dico Primò, Promissionem ante acceptationem ordinariè nullam parere obligationem naturalem aut ciuilem. eft communis ſententia Doctorum, teste Gomezio to. 2. c. 9. n. 1. & ſeqq. & pater L. 1. n. de pollicitationibus. Idem dicendum de donatione, vt ex communis ſententia Doctorum docet idem Gomez. tom. 2. cap. 4. n. 3. & colligitur aperte ex L. Absenti. 10.

34

T 2

w. dc